

ПО 13 ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	<i>Прикладна психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>6 кред. ЄКТС / 180 годин Лекції – 8 годин, семінарські – 4 годин, самостійна робота – 168 годин</i>
Семестровий контроль / контрольні заходи	<i>Домашня контрольна робота (ДКР), екзамен</i>
Розклад занять	https://my.kpi.ua та https://schedule.kpi.ua
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://psy.kpi.ua/nezhyńska/ <i>Нежинська Олена Олександрівна, доцент кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент</i>
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/Njq3NTUwMTkzMjY0?cjc=ktuupm7

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Диференційна психологія» є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх психологів, яка поєднує механізм знань теоретичного та практичного характеру. Курс розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої освіти необхідні знання з основ аналізу індивідуальних, групових і типологічних відмінностей між людьми, а також ознайомити з психологічними закономірностями, що лежать в основі індивідуально-психологічних характеристик – темпераменту, здібностей, інтелекту особистості і т.ін.

Навчальна дисципліна складається з лекційних та семінарських занять, в яких міститься достатня кількість прикладних матеріалів, прикладів (результатів досліджень), надається достатня кількість практичних порад, що дозволяє поглибити знання здобувачів вищої освіти з психології шляхом оптимізації їхньої практичної підготовки у процесі навчальних занять і самостійної роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є індивідуальні відмінності психіки індивідів і груп людей, а також природа, джерела та наслідки цих відмінностей.

Метою навчальної дисципліни є формування наукових уявлень про закономірності психічних варіацій, засвоєння здобувачами сучасні уявлення про індивідуальні,

типологічні та групові психологічні відмінності між людьми, ознайомлення з класичними та новітніми їх класифікаціями.

Система теоретичних і практичних (семінарських) занять дає можливість вирішити такі **основні завдання**:

- сформуванню у здобувачів вищої освіти науковий підхід до розуміння індивідуальних, типологічних та групових відмінностей людини та закономірностей їх виникнення та функціонування;
- розуміти диференціацію індивідуальних особливостей психіки людини з точки зору їх обумовленості властивостями нервової системи,
- знати індивідні, предметно-змістові та духовно-світоглядні якості індивідуальності, особливості самосвідомості, стильових характеристик особистості та їх вплив на здійснення різних видів діяльності (професійної, навчальної, спілкування тощо);
- мати уявлення про ролі свідомості та самосвідомості в поведінці, спілкуванні і діяльності людей, формуванні особистості;
- вміти давати психологічну характеристику особистості, сформуванню початковий досвід та професійну позицію фахівця щодо практичної діяльності психолога-консультанта;
- усвідомлювати і бачити співвідношення спадковості і соціального середовища, ролі і значення національних і культурно-історичних фактів;
- могли проаналізувати проблеми усіх рівнів індивідуальності, унікальне поєднання рис, способів поведінки та звичок, що визначають неповторну картину існування людини.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми метою дисципліни є **формування у здобувачів вищої освіти**:

загальних компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 12);
- здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13);
- здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14);
- здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК 15);

фахових компетентностей:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1);
- здатності аналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) (ФК 3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4);
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни) (ФК 8);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту (ФК 9);

- здатність застосовувати знання теорій лідерства та моделей побудови кар'єри в практичній реалізації свого лідерського потенціалу та професійній діяльності (ФК 13).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ефективність власних дій (ПРН 1);
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання) (ПРН 9);
- складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема, внаслідок війни) (ПРН 11);
- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та, за потреби, визначати зміст запиту до супервізії (ПРН 18);
- керувати процесами коригуючого впливу в ході психологічних консультацій (ПРН 21).

Комунікація з викладачем є невід'ємною частиною освітнього процесу як під час навчальних занять, так і в межах консультацій, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується classroom.google.com., електронна пошта, загальні групи в соціальних мережах.

Ефективне засвоєння навчального матеріалу значною мірою залежить від активної співпраці здобувачів вищої освіти з викладачем під час лекцій та практичних занять. Консультації з даного курсу проводяться відповідно до розкладу, який можна знайти на офіційному сайті кафедри психології та педагогіки.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу вищої освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх компонентів: «Основи психодіагностики», «Філософські основи наукового пізнання», «Теорія ймовірності» тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна створює основу для вивчення таких дисциплін, як: «Професійна етика психолога», «Психологія праці» тощо.

Дисципліна перебуває у тісному зв'язку з іншими дисциплінами циклу професійної підготовки, завдяки чому створюється міцне підґрунтя для подальшого оволодіння знаннями з психологічних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. Диференційна психологія як наука. Загальні положення	8	-	-	8
Тема 2. Передумови виникнення науки про індивідуальні відмінності	8	-	-	8
Тема 3. Історія розвитку диференційної психології	8	-	-	8
Тема 4. Методи диференційної психології	8	2	-	6
Тема 5. Природа людської індивідуальності	8	-	-	8
Тема 6. Особистість: диференціально-психологічний аспект	8	-	2	6
Тема 7. Диференційна психологія про темперамент	8	-	-	8
Тема 8. Характер як індивідуально-психологічна особливість людини	8	2	-	6
Тема 9. Диференціально-психологічні характеристики здібностей та інтелекту	8	-	-	8
Тема 10. Когнітивні стилі	8	-	-	8
Тема 11. Акцентуації характеру та психопатії	8	-	2	6
Тема 12. Індивідуальний стиль діяльності	8	-	-	8
Тема 13. Професійна диференціація	8	-	-	8
Тема 14. Статеві-вікові відмінності між людьми	8	-	-	8
Тема 15. Психічні стани та потенціал як властивості особистості	8	2	-	6
Тема 16. Поведінкові відмінності в різних ситуаціях	8	2	-	6
Тема 17. Крос-культурні дослідження	8	-	-	8
Тема 18. Соціокультурна детермінація індивідуальних відмінностей	10	-	-	10
Підготовка до МКР	4			4
Підготовка до екзамену	30			30
Всього годин	180	8	4	168

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Дегтяренко Т. В., Ковиліна В. Г. Психофізіологія розвитку : підруч. для студ. вищих навч. закл. Київ : УАІД «Рада», 2022. 327 с. URL : https://books.ndcnangu.co.ua/books/Psychophysiology_development.pdf
2. Диференційна психологія. Вид. 2-ге, перероб. і доп. : підруч. ; за заг. ред. академіка С. Д. Максименка. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. 573 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739017/1/Диференційна%20психологія%20%281%29.pdf>
3. Диференціальна психологія [Електронний ресурс]: електрон. метод. рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Диференціальна психологія» для здобувачів спеціальності 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад. О. В. Медянова. Одеса, 2023. 35 с. URL :

https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fpsr/navchalni_materialy/metodychne_zabezpechenya/053_bakalavr/mr_dyferentsialna_psykhologiya.pdf

4. Максименко С. Д., Руденко Я. В., Кушнерьова А. М., Невмержицький В. М. Психічне здоров'я особистості: посібн. для вищ. навч. закл. Київ : "Видавництво Людмила", 2021. 438 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733985/1/2_Психічне%20здоров%20Купшнар%20Невмерж.pdf
5. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Диференційна психологія: навч. посіб. Львів : Новий Світ – 2000, 2024. 236 с. URL : <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Dyferentsiyna-psykhohiia.pdf>

4.2. Допоміжна література:

1. Агєєва В. П. Інша оптика: гендерні виміри сучасності. Київ : Smoloskyp, 2019. 250 с.
2. Галян О. І. Практикум з диференційної психології. Дрогобич, 2020. 45 с. URL : https://www.dkpp.com.ua/wp-content/uploads/2023/01/dyf_ps_praktykum.pdf
3. Генеза поняття «особистість» в українській психологічній науці: монографія / [В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, В. В. Бушанський, В. В. Москаленко, Ж. М. Маценко та ін.]; за ред. В. В. Турбан. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723178/1/Генеза%20поняття%20ОСОБИСТИСТЬ%20в%20Українській%20психологічній%20науці.pdf>
4. Зінюк О. Л. Програми гендерних студій в українських університетах. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», 2019. 788 с. URL : https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/eb59e48d-9ebf-4ad6-b298-150ee561fedf/Ukraine_Compndium.pdf
5. Карапетрова О. В. Диференціальна психологія: навч.-метод. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2019. 216 с.
6. Кузьо О. Основи психологічної практики : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с.
7. Лебон Г. Психологія людських спільнот: Психологія народів. Психологія мас (Психологія натовпу). Київ : Андронум, 2021. 438 с.
8. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-є видання. Київ : Вид-во: ВД «Сварог». 2020. 272 с.
9. Мельник В. У полоні інтерпретацій: Політична антропологія між Сходом і Заходом : монографія ; наук. ред. Ф. М. Кирилюк ; ред. В. О. Парфенюк. Вінниця : Нова книга, 2020. 279 с. URL : https://books.google.com.ua/books?id=2OAFeAAAQBAJ&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
10. Психопедагогіка і життя: науково-популярний щорічник. Редакційна колегія: Рибалка В. В. (гол. ред.), Лук'янова Л. Б., Панок В. Г., Ігнатович О. М., Корнієнко І. О., Романовська Д. Д. № 1, 2020 р. та № 2, 2021 р. Київ : ПООД імені Івана Зязюна НАПН України, УНМЦПІСР НАПН України, 2022. 280 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730185/1/ПСИХОПЕДАГОГІКА%20І%20ЖИТТЯ%20з%20обкладинкою%20%20№1%202020%20і%20№2%202021%20за%20ред%20Рибалки%20ВВ%2011%2003%202022.pdf>
11. Спенсер В. Подорож людини: генетична одіссея. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 224 с. URL : <https://epub.com.ua/product/podorozh-liudyny-henetychna-odisseia/>
12. Чикур Л. Д. Психологічні особливості формування українського менталітету. International scientific-practical conference "Science, education and society in the 21st century: scientific ideas and implementation mechanisms": conference proceedings (Košice, Slovakia, August 4, 2023). Košice, Slovakia: Scholarly Publisher ICSSH, 2023. С. 34-36.

Web-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL : <http://psylib.kiev.ua/>
3. Сайт бібліотеки Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського. URL : <https://www.library.kpi.ua/>
4. Сайт журналу «Психологічний часопис». URL : <https://apsijournal.com/>
5. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL : <https://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/>

Навчальний контент**5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)****Лекційні заняття**

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1.	Лекція 1. Тема 4. Методи диференційної психології. Методи диференційної психології. Поняття про науковий метод, методологію та методику дослідження. Загальнопсихологічні методи (спостереження й експеримент). Моделювання та реконструювання у диференціальній психології. Типологічний метод. Психогенетичні методи. Історичні методи (методи аналізу документів). Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Перелічити методи дослідження використовують у диференційній психології. 2. Розкрити суть методу моделювання. 3. Розкрити зміст психогенетичних методів дослідження. 4. Висвітлити, для чого використовують методи аналізу документів. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
2.	Лекція 2. Тема 8. Характер як індивідуально-психологічна особливість людини. «Я-концепція» як центральне утворення характеру. Стратегії віддання переваги й Образ-«Я». Самооцінка. Саморегуляція – наполегливість – воля. Система базових орієнтацій. Характер як відповідь особистості на фрустрації. Поняття про екстраверсію та інтроверсію. Психічні функції. Характеристика психологічних типів: мисленнєвих, почуттєвих, відчуттєвих, інтуїтивних. Поняття характеру у психоаналітичній традиції. Механізми психологічного захисту як найважливіший критерій психоаналітичної діагностики. Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Розкрити місце характеру в структурі індивідуальності. 2. Висвітлити особливості диференціально-психологічного аналізу структурних компонентів характеру. 3. Розкрити етапи формування характеру. 4. Охарактеризувати принципи виділення типів характеру у теорії Юнга. 5. Розкрити зміст психоаналітичного розуміння поняття характеру. 6. Дати загальну характеристику психоаналітичній класифікації характерів за Н. Мак-Вільямс. 7. Типи організації характерів (нарцисичний, obsесивно-компульсивний,

	депресивний, маніакальний, шизоїдний, параноїдний, істеричний, мазохистичний, асоціальний). II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3.	Лекція 3. Тема 15. Психічні стани та потенціал як властивості особистості. Психічні стани, їх види. Натхнення як інтелектуальний стан людини (за С. Максименко). Психічні стани та їхній вплив на здоров'я. Підвищена та понижена активність особистості. Втома та стрес, вплив цих станів на людину. Особливості потенціалу особистості. Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Назвати параметри психічних станів. 2. Надати характеристику основним психічним станам особистості. 3. Охарактеризувати, чим відрізняються продукти роботи від продуктів творчості. 4. Розкрити, у чому психологічний сенс натхнення як творчого стану. 5. Розкрити поняття «потенціал особистості». II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
4.	Лекція 4. Тема 16. Поведінкові відмінності в різних ситуаціях. Індивідуалізація у родинному середовищі. Поведінкові відмінності людей. Психологічний вимір ситуації. Види ситуацій. Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: I. Відповіді на питання для самоперевірки: 1. Охарактеризувати поведінкові відмінності. 2. Надати класифікацію/ї житєвих ситуацій. 3. Охарактеризувати головні психологічні характеристики поведінкових відмінностей людей у різних ситуаціях. II. Огляд основної та додаткової літератури по темі.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять мають на меті сформулювати у здобувачів вищої освіти:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- виховання логічного мислення і творчого підходу до вивчення психічних явищ;
- здатність презентувати результати власних досліджень усно і письмово за допомогою мультимедійних засобів;
- здатність бути критичним і самокритичним.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1.	Семінарське заняття 1. Тема 6. Особистість: диференціально-психологічний аспект. Питання на розгляд: 1. Загальна характеристика диспозиційної теорії особистості Гордона Олпорта. 2. Загальна характеристика структурної теорії особистості Реймонда Кеттела. 3. Загальна характеристика теорії типів особистості Ганса Айзенка. Практична частина. 1. Підготовка доповіді «Порівняльна характеристика теорії Олпорта та Кеттела». 2. Підготовка доповіді «Порівняльна характеристика теорії Кеттела Айзенка». 3. Підготовка доповіді «Порівняльна характеристика теорії Олпорта та Айзенка». Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Висвітлити загальні положення теорії рис особистості Кеттела.

	2. Назвати структурні принципи (за Кеттелом). 3. Охарактеризуйте основні типи особистості за Айзенком.
2.	Семінарське заняття 2. Тема 11. Акцентуації характеру та психопатії. Питання на розгляд: 1. Поняття «психопатія» та «психопатичний розвиток». 2. Типи неправильного виховання та психопатичний розвиток. 3. Теорія акцентуованих особистостей К. Леонгарда. 4. Змішані типи акцентуацій. Практична частина. 1. Підготовка доповіді «Психопатичний розвиток». 2. Підготовка доповіді «Характеристика теорії акцентуованих особистостей К. Леонгарда». 3. Підготовка доповіді «Екстраверсія й інтроверсія за К. Леонгардом». 4. Підготовка доповіді «Підлітковий комплекс» у різних типів акцентуованих підлітків: реакції емансипації та групування з однолітками, реакція захоплення, особливості сексуальної поведінки». 5. Проаналізуйте акцентуації характеру героїв казки А. Мілна «Вінні Пух». Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти: 1. Надати визначення понять «акцентуація» та «психопатія». 2. Розкрити поняття «місце найменшого опору» для кожного типу акцентуації. 3. Описати особливості сприйняття себе, які бувають при різних типах акцентуацій. 4. Назвати порушення поведінки у різних типів акцентуованих підлітків.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Диференційна психологія» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, проведення досліджень за методиками, з якими знайомилися на практичних заняттях.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти:

- підготовка до аудиторних занять – 134 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до іспиту – 30 год.

Загалом – 168 год.

Тема 1. Диференційна психологія як наука.

Предмет диференційної психології. Специфіка диференційної психології, зв'язок з іншими науками, роль у практичній психології. Напрями диференційно-психологічних досліджень за В. Штерном: предмет і завдання диференційної психології. Індивідуальні, типологічні та групові відмінності. Раса, диспозиція, тип. Індивідуальність як інтегральне поняття диференційної психології.

Тема 2. Передумови виникнення науки про індивідуальні відмінності.

Передісторія диференційної психології. Донаукове знання. Хіромантия. Астрологія. Характерологія (І. Кант, І. Банзен). Психогностика. Фізіогноміка (Ж. Лаватер). Френологія (краніоскопія) Ф.А. Галля, Графологія абата Мішона. Перші наукові дослідження індивідуальних відмінностей (Ф. Бессель, В. Вундт, Ф. Гальтон, В. Штерн, А. Біне, Дж. Кеттелл). Вимоги практики. Впровадження в психологію експериментального методу. Впровадження методів статистичного аналізу. Дисперсійний аналіз. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз. Використання даних психогенетики.

Тема 3. Історія розвитку диференційної психології.

Значення досліджень В. Вундта, Крепеліна, Альфреда Біне, Шарко. Вклад Адольфа Кеттле, Френсіса Гальтона та Карла Пірсона. Створення у США двох національних комітетів, покликаних об'єднати зусилля тестологів (1895–1896 рр.). Розквіт тестології.

Тема 5. Природа людської індивідуальності. Взаємодія середовища та спадковості. Сучасне розуміння спадковості та середовища. Спадковість і середовище: найбільш поширені помилки. Людина як представник біологічного виду *homo sapiens*. Організм як тілесний чинник індивідуальності. Індивід як формально-динамічна характеристика особистості. Особистість – психологічний носій соціальних властивостей. Індивідуальність – інтегральна біопсихосоціальна характеристика людини.

Тема 6. Особистість: диференціально-психологічний аспект. Класифікація як науковий метод. Властивості і типи. Особистісні типи. Функціональна типологія: поведінкові стратегії індивідуальності. Клініко-екзистенціальна типологія характеру. Гордон Олпорт: диспозиційна теорія особистості. Поняття особистості концепції. Реймонд Кеттел: структурна теорія особистості. Загальні принципи теорії характеристик особистості. Структурні принципи: категорії характеристик особистості. Ганс Айзенк: теорія типів особистості. Основні типи особистості. Модель Великої П'ятірки.

Тема 7. Диференційна психологія про темперамент. Історія вчення про темперамент – пошук біологічних основ темпераменту. Конституційні теорії темпераменту: К. Сіго, Е. Кречмера, У. Шелдона. Типи будови тіла та темпераменту за Е. Кречмером. Факторне дослідження темпераменту Г. Ю. Айзенком.

Тема 9. Диференціально-психологічні характеристики здібностей та інтелекту. Здібності в структурі індивідуальності. Структура і характеристики здібностей. Два підходи у вивченні здібностей: особистісно-діяльнісний та функціонально-генетичний. Здібності, обдарованість, талант, геніальність. Співвідношення понять «здібності» та «якості». Здібності та академічна успішність. Загальні та спеціальні здібності. Психічні механізми компетентності, таланту і мудрості. Проблема здібності до творчості. Аналіз концептуальних підходів до креативності. Механізми креативності. Інтуїція як механізм творчості. Креативність, її діагностика і можливість розвитку. Історія досліджень і розвиток проблематики психології здібностей. Проблема задатків, здібностей та інтелекту. Загальні інтелектуальні здібності. Уявлення про інтелект, його структуру та індивідуальні відмінності в інтелекті. Концепція редукції творчості до інтелекту. Джерела варіативності інтелекту.

Тема 10. Когнітивні стилі. Становлення проблематики стильових характеристик індивідуальності. Теоретичні витоки стильового підходу. Поняття «когнітивного стилю». Психологічна характеристика основних когнітивних стилів. Види когнітивних стилів. Теорія психологічної диференціації. Теорія когнітивних контролів і когнітивного темпу.

Тема 11. Акцентуації характеру та психопатії. Поняття психопатії та нормального характеру. Поняття «акцентуації» (К. Леонгард). Класифікація психопатій та акцентуацій характеру підлітків.

Тема 12. Індивідуальний стиль діяльності. Поняття про стиль діяльності. Стиль діяльності і здібності. Стиль та ефективність діяльності. Класифікації стилів діяльності: стилі виробничої, педагогічної, спортивної діяльності; стилі діяльності музикантів-виконавців; стилі навчальної діяльності. Стилi спілкування, стилі самопрезентації та інші індивідуальні стилі поведінки.

Тема 13. Професійна диференціація. Взаємодія психології праці та диференційної психології. Професійна компетентність. Стилi керівництва, зв'язок з особистісними якостями. Спрямованість, мотивація досягнення, успіх особистості у професійній діяльності. Професійна диференціація: гендерні аспекти.

Тема 14. Статеві-вікові відмінності між людьми. Стат'я у структурі індивідуальності. Теорії розвитку статевої ідентичності. Аспекти статевої диференціації. Статеві відмінності в психічній діяльності та поведінці. Аспекти статевої ідентичності. Теорії розвитку статевої ідентичності.

Тема 17. Крос-культурні дослідження. Крос-культурна психологія. Визначення культури. Предмет диференціальної крос-культурної психології. Мета й переваги крос-культурних досліджень. Виокремлення крос-культурних змінних. Крос-культурні дослідження навчання і пізнання.

Тема 18. Соціокультурна детермінація індивідуальних відмінностей. Соціокультурна координата індивідуальності. Крос-культурні дослідження фізичного розвитку, психічних процесів і особистості. Виховання в контексті культури.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача вищої освіти формують: робота на семінарах, і вчасна здача відповідей на тестові завдання модульної контрольної роботи. Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам вищої освіти важливо відвідувати лекції, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувача вищої освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі практичні завдання до теми.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною з особистого кабінету здобувача вищої освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському

занятті здобувач вищої освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем дисципліни «Диференційна психологія», представлених в силабусі. Вітаються питання від здобувачів вищої освіти до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим здобувачам вищої освіти або загалом аудиторії. Допускається діалог між здобувачами вищої освіти і викладачем на лекції.

На семінарських (практичних) заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з навчальної дисципліни. Під час семінарських (практичних) занять викладач резюмує сильні і слабкі місця у доповідях здобувачів вищої освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання з теми семінарського (практичного) заняття.

При викладанні курсу «Диференційна психологія» передбачено поєднання таких **форм і методів навчання**, як лекції-дискусії, лекції-аналіз конкретної ситуації, інтерактивні методи. На семінарських заняттях здобувачі вищої освіти поглиблюють і розширюють знання з предмету, зокрема, передбачено розгляд конкретних ситуацій, презентації доповідей, виступ за темою індивідуального завдання у формі презентації, виступ-інформування за темами семінарських занять, семінари з індивідуальною та груповою роботою. На семінарських заняттях застосовуються методи і форми роботи: робота в парах, робота в групах, круглий стіл, ситуаційні задачі, групові дискусії при вивченні проблемних питань (розгляд кейсів, фільм-аналіз, обговорення), оцінка та пояснення психологічних феноменів (наприклад, індивідуальність, психологічна типологія, психологічні характеристики, диференціація та порівняльний аналіз).

Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти: опрацювання лекційного матеріалу та робота з додатковою літературою. Підготовка до семінарських занять: самостійне опрацювання додаткової літератури до тем лекційного курсу; самостійне опрацювання питань для підготовки до занять (самоконтроль засвоєння змісту лекційного курсу; пошук додаткових джерел інформації по темі практичного заняття (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) в бібліотеках та в електронному вигляді (в мережі Internet).

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти для планування самостійної роботи.

Форми поточного контролю: усне опитування, виступ здобувача вищої освіти із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях тощо. Відповіді здобувача освіти повинні свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання здобувачем роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату, тобто відповідати вимогам доброчесності.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПП ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті

Університету: Кодекс честі КПП ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагиату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПП ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: **опитування за темою заняття, виконання завдань.**

Семестровий контроль: **екзамен.**

PCO з дисципліни «Диференційна психологія», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розробленого за типом PCO-2 і складається з:

- 1) роботи на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);
- 2) складання домашньої контрольної роботи (ДКР);
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Оцінювання та контрольні заходи

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться на основі рейтингової системи відповідно ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2022.pdf

Порядок проведення контролю за встановленими в PCO критеріями визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПП ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/32>

Здобувач вищої освіти отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на семінарських заняттях.

Здобувач освіти може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача вищої освіти з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими Університетом.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання здобувач вищої освіти визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам вищої освіти

Вивчення курсу «Диференційна психологія» передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти системи психологічних знань, основних понять за темами, ознайомлення з навчально-методичними матеріалами.

Головною метою лекцій є мотивація і організація роботи здобувачів вищої освіти з навчальним матеріалом у міжсесійний період. Лекції проводяться із використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії).

Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої освіти має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений здобувач вищої освіти не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж здобувач вищої освіти не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо здобувач вищої освіти не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи здобувача вищої освіти і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в Університеті. Зв'язок здобувачів освіти з викладачем забезпечується через платформи Zoom, classroom.google.com та ін.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к. психол. н., доцентом Нежинською Оленою Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.).

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.).

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

РСО з дисципліни «Диференційна психологія», семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розробленого за типом РСО-2 і складається з:

- 1) роботи на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії);
- 2) складання домашньої контрольної роботи (ДКР);
- 3) складання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях (максимальна кількість балів складає 36 (кількість балів на 1 занятті – 18):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної відповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої освіти у процесі дискусії	14-18
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	9-13
надання неповної відповіді, неточності в поясненні навчального матеріалу, похибки у вирішенні практичних завдань	4-8 (< 60%)
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення завдання з грубими помилками, відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0-3 (< 60%)

2. Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 14).

Домашня контрольна робота включає 7 питань, що є елементами кожного теоретичного розділу навчальної дисципліни. Виконання ДКР полягає в розгорнутій письмовій відповіді на кожне з 2 питань певного варіанту. Варіант ДКР надається викладачем на лекційному занятті або визначається рандомно.

Орієнтовний перелік питань до залікової контрольної роботи та вимоги до оформлення ДКР наведено у додатку 2, 3, 4.

Кожне питання ДКР оцінюється в 2 бали, таким чином максимальна оцінка за виконання ДКР складає 14 балів.

Критерії оцінювання кожного питання ДКР:

повна, аргументована, логічно викладена відповідь. Наведено приклади та обґрунтування	11-14
правильна відповідь з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді	7-10
відповідь з чисельними значними помилками, відповідь неповна, без обґрунтування або відсутність відповіді	0-6 (< 60%)

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 36 + 14 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ балів}$$

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає $R = RC + RE = 100$ балів.

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 60% від RC.

3. Складання екзаменаційної контрольної роботи: екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;	19-25
відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти а з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді;	13-18
достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;	6 –12
неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання або відсутність відповіді	0–5 (< 60%)

Для отримання здобувачами вищої освіти відповідних оцінок (ECTS та традиційних) рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Предмет та завдання диференційної психології.
2. Взаємодія генотипу і середовища.
3. Основні напрямки дослідження темпераменту.
4. Особливості становлення диференційної психології як галузі психологічної науки.
5. Нейрофізіологія індивідуальних відмінностей.
6. Проблема вивчення психодинамічних властивостей темпераменту.
7. Структура людської індивідуальності.
8. Індивідуальність людського мозку.
9. Критика оцінювального підходу до темпераменту.
10. Методи диференційної психології.
11. Характеристика методів диференційної психології: методи психофізіологічних досліджень, близнюковий метод, тести.
12. Типи ВНД та темперамент. Характеристика типів і властивостей темпераменту.
13. Типи ВНД та індивідуальний стиль діяльності.
14. Психологічна характеристика типів психопатій та акцентуацій характеру.
15. Акцентуована особистість за К. Леонгардом (загальна характеристика, акцентуація та норма).
16. Характеристика 10-ти типів акцентуацій темпераменту і характеру за Леонгардом.
17. Характеристика змішаних типів акцентуацій.
18. К. Леонгард про екстра- та інтраверсію.
19. Характеристика циклоїдного та шизоїдного темпераментів Е. Кречмером.
20. Теорія темпераменту Е.Кречмера.
21. Типологія конституціональних відмінностей за У. Шелдоном. Шкала темпераменту.
22. Психологічні типи за К. Юнгом. Інтровертна та екстравертна установки особистості.
23. Характеристика чотирьох психічних функцій: мислення, інтуїція, відчуття, емоції.
24. Характеристика 4-х типів екстравертної установки особистості.
25. Характеристика 4-х типів інтравертної установки особистості.
26. Характеристика психічних рівнів особистості.
27. Характеристика груп і типів особистості на різних психічних рівнях.
28. Психоаналітична типологія характерів З. Фрейда.
29. Характеристика шкал тесту MMPI. Інтегральна інтерпретація профілю особистості.
30. Проблема функціональної спеціалізації півкуль головного мозку, їх взаємодія.
31. Проблема індивідуального стилю діяльності.
32. Часові фактори переробки інформації.
33. Типології вивчення характеру в диференційній психології.
34. Енергетичні фактори роботи мозку.
35. Характер, проблема типології характерів.
36. Організаційні методи.
37. Здібності в структурі індивідуальності.
38. Типологічні підходи до вивчення характеру на рубежі XIX ст.
39. Емпіричні методи дослідження в диференційній психології.
40. Дослідження інтелектуальних здібностей (Ч. Спірмен, В. Штерн, К. Бюллер).
41. Методи обробки даних в диференційній психології.
42. Теорії різноманітності інтелектів.
43. Поняття обдарованості та геніальності.

44. Психогенетика окремих здібностей.
45. Біологічне дозрівання та психічний розвиток.
46. Загальні поняття про властивості нервової системи.
47. Психогенетика загального інтелекту.
48. Загальні поняття про психофізіологічне дозрівання.
49. Психофізіологія індивідуальних відмінностей.
50. Основні поняття психогенетики і методи психогенетичних досліджень.
51. Властивості нервової системи і загальні здібності.
52. Рефлекторні критерії дозрівання.
53. Властивості нервової системи та спеціальні здібності.
54. Психогенетика індивідуальних відмінностей.
55. Методи вивчення властивостей нервової системи.
56. Збагачення і збіднення середовища.
57. Вплив середовища на дозрівання ЦНС у дітей.
58. Теорії психологічної статі.
59. Стереотипність статевої поведінки.
60. Етологія статі.
61. Трансформація загальнонаукових методів в диференційній психології.
62. Диференційований підхід у навчанні.
63. Проблеми індивідуального підходу у вихованні школярів.
64. Індивідуальна та вікова специфіка життєвого циклу людини.
65. Методи диференційної психології.
66. Системний аналіз ієрархії індивідуальних відмінностей.
67. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості.
68. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості.
69. Самосвідомість як диференційно-психологічна характеристика особистості.
70. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології.
71. Стиль діяльності особистості як аспект дослідження диференційної психології.
72. Психічна та особистісна деформація у дослідженнях диференційної психології.
73. Соціально-класові відмінності та їх аналіз.
74. Гендерні відмінності як проблема дослідження диференційної психології.
75. Диференційні особливості проблеми спілкування.
76. Соціокультурний фактор індивідуальності.
77. Диференційний аналіз проблем і психопатології особистості.
78. Теоретико-методологічні аспекти індивідуальної мінливості психіки.
79. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу явищ.
80. Хронологічні характеристики індивідуального розвитку людини.
81. Проблема співвідношення соціального та біологічного у диференційній психології.
82. Диференційно-психологічні аспекти професійного самовизначення особистості.
83. Диференційний аналіз девіантної особистості.
84. Людська природа в культурних відмінностях.
85. Вплив сімейного фактора на індивідуальні відмінності.
86. Вплив культурних установок на розвиток індивідуальності.
87. Урахування психології статевих відмінностей у трудовій діяльності.
88. Диференційований підхід як засіб індивідуалізації навчання та виховання.
89. Дослідження проблем стилю в диференційній психології. Пояснювальні концепції та інтерпретація стильових параметрів.
90. Системний підхід у вивченні індивідуальних особливостей людини.

Зразок оформлення титульної сторінки домашньої контрольної роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет соціології і права
Кафедра психології та педагогіки

Контрольна робота
з дисципліни «Диференційна психологія»
Варіант №__

Здобувач вищої освіти

ПІБ _____

групи: _____

Перевірив: ПІБ викладача

к. психол. н., доцент кафедри психології та
педагогіки ФСП

Київ – 2025

Додаток 4

Вимоги до виконання ДКР

Варіант ДКР надається викладачем на лекційному заняття та/або обирається рандомно. Здобувачі вищої освіти подають ДКР за 2 тижні до екзамену.

Загальний обсяг ДКР 8-10 сторінок друкованого тексту українською мовою формату А4 тексту у редакторі Word.

Стандарти: кегель – 14pt, міжрядковий інтервал – 1,5, шрифт Times New Roman, абзацний відступ – 1,25 см, поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см. Обов'язкова нумерація сторінок.

ДКР обов'язково повинна мати титульну сторінку (Додаток 3).

Відповідь на кожне питання має починатися з нового аркушу із зазначеним номером та сформульованою назвою. Необхідно глибоко та стисло розкрити поставлені питання; зазначати порядковими номерами посилання на використані літературні джерела (сайти). Крім узагальнень, бажано викласти власний погляд на проблему.

Список використаних джерел оформлюється за вимогами ДСТУ 8302:2015, з якими можна ознайомитись за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/0B1Ugk1fhA47Ha1NfZklYZ3QzeEU/view?resourcekey=0_x51fNY74izbW1aYVTCrWdw

Орієнтовний перелік питань до ДКР

1. Загальні поняття про властивості нервової системи.
2. Психогенетика загального інтелекту.
3. Загальні поняття про психофізіологічне дозрівання.
4. Психофізіологія індивідуальних відмінностей.
5. Основні поняття психогенетики і методи психогенетичних досліджень.
6. Властивості нервової системи і загальні здібності.
7. Рефлекторні критерії дозрівання.
8. Властивості нервової системи та спеціальні здібності.
9. Психогенетика індивідуальних відмінностей.
10. Методи вивчення властивостей нервової системи.
11. Збагачення і збіднення середовища.
12. Вплив середовища на дозрівання ЦНС у дітей.
13. Теорії психологічної статі.
14. Стереотипність статевої поведінки.
15. Етологія статі.
16. Трансформація загальнонаукових методів в диференційній психології.
17. Диференційований підхід у навчанні.
18. Проблеми індивідуального підходу у вихованні школярів.
19. Індивідуальна та вікова специфіка життєвого циклу людини.
20. Методи диференційної психології.
21. Системний аналіз ієрархії індивідуальних відмінностей.
22. Диференційно-психологічна характеристика психічних процесів особистості.

23. Диференційний аналіз емоційно-вольової сфери особистості.
24. Самосвідомість як диференційно-психологічна характеристика особистості.
25. Аналіз психічних властивостей особистості через призму диференційної психології.
26. Стиль діяльності особистості як аспект дослідження диференційної психології.
27. Психічна та особистісна деформація у дослідженнях диференційної психології.
28. Соціально-класові відмінності та їх аналіз.
29. Гендерні відмінності як проблема дослідження диференційної психології.
30. Диференційні особливості проблеми спілкування.
31. Соціокультурний фактор індивідуальності.
32. Диференційний аналіз проблем і психопатології особистості.
33. Теоретико-методологічні аспекти індивідуальної мінливості психіки.
34. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу явищ.
35. Хронологічні характеристики індивідуального розвитку людини.
36. Проблема співвідношення соціального та біологічного у диференційній психології.
37. Диференційно-психологічні аспекти професійного самовизначення особистості.
38. Диференційний аналіз девіантної особистості.
39. Людська природа в культурних відмінностях.
40. Вплив сімейного фактора на індивідуальні відмінності.
41. Вплив культурних установок на розвиток індивідуальності.
42. Урахування психології статевих відмінностей у трудовій діяльності.
43. Диференційований підхід як засіб індивідуалізації навчання та виховання.
44. Дослідження проблем стиля в диференційній психології. Пояснювальні концепції та інтерпретація стильових параметрів.
45. Системний підхід у вивченні індивідуальних особливостей людини.